

Ấn Độ cần ứng dụng nguyên tắc Phật giáo trong xử lý ô nhiễm môi trường

ISSN: 2734-9195 15:02 18/03/2025

Cuộc khủng hoảng rác thải của Ấn Độ không chỉ là vấn đề môi trường mà còn phản ánh các giá trị xã hội. Rác thải cho thấy xã hội ưu tiên điều gì và bỏ bê điều gì.

Channel News Asia dẫn một báo cáo của Đại học Leeds (Anh) thống kê Ấn Độ đứng đầu thế giới về ô nhiễm nhựa, thải ra 9,3 triệu tấn rác thải nhựa mỗi năm, trong đó các sản phẩm nhựa dùng một lần chiếm gần một nửa. Con số này gần bằng tổng khối lượng rác thải của Nigeria, Trung Quốc và Indonesia cộng lại.

Vấn đề rác thải của Ấn Độ làm nổi bật các vấn đề hệ thống quan trọng ngoài các mối quan tâm về môi trường. Với dân số vượt quá 1,4 tỷ người, quốc gia này thải ra khoảng 62 triệu tấn rác thải rắn đô thị mỗi năm, con số này dự kiến sẽ tăng lên 165 triệu tấn vào năm 2030.

Tuy nhiên, chỉ có 75-80% lượng rác thải này được thu gom và chưa đến 30% được xử lý. Lượng rác thải còn lại góp phần gây tắc nghẽn sông ngòi, bao phủ các thành phố trong sương mù độc hại và dẫn đến các cuộc khủng hoảng sức khỏe cộng đồng nghiêm trọng.

Ảnh: thedhammarenaissance.com

Hành trình quản lý rác thải của Ấn Độ đã có nhiều chính sách, chính phủ Ấn Độ đã khởi xướng chương trình vệ sinh có tên là Sứ mệnh Swachh Bharat (SBM) vào năm 2014, đã cố gắng giải quyết những vấn đề này, nhưng chúng thường tập trung vào các giải pháp khắc phục ngắn hạn thay vì thay đổi có hệ thống.

Đằng sau cuộc khủng hoảng rác thải có thể nhìn thấy là một vấn đề sâu xa hơn về bất bình đẳng, các hoạt động bóc lột lao động, và sự mất kết nối với môi trường. Trong đó, tăng trưởng kinh tế thường được coi là chi phí cơ hội với môi trường và sinh thái.

Thật không may, các giải pháp hiện đại không có khả năng giải quyết hoàn toàn những vấn đề này, thay vào đó, chúng thường tạo ra thêm các vấn đề khác.

Nếu trí tuệ cổ đại có thể cung cấp một giải pháp hiện đại thì sao?

Bài viết này khám phá một cách tiếp cận mới mẻ, đó là sự phát triển giải pháp thực tế phù hợp độc đáo với kinh tế tuần hoàn là biến rác thải của ngành này thành nguồn tài nguyên đầu vào của ngành khác hay tuần hoàn trong nội tại của bản thân một doanh nghiệp.

Một vùng đất rộng lớn được bao phủ bởi các mảnh vụn nhựa, nhấn mạnh vấn đề môi trường cấp bách về ô nhiễm ảnh hưởng đến môi trường sống tự nhiên của Trái đất.

Ảnh: thedhammarenaissance.com

Tăng trưởng dân số và đô thị hóa: một quả bom được chế tạo để phát nổ vào một thời điểm nhất định

Tăng trưởng dân số của Ấn Độ gây căng thẳng cho cơ sở hạ tầng đô thị. Đến năm 2050, 50% người dân Ấn Độ sẽ sống ở các thành phố, nhưng quy hoạch đô thị đã lỗi thời.

Các thành phố lớn đang chìm trong hơn 10.000 tấn rác thải mỗi ngày, với các bãi chôn lấp như thành phố Ghazipur và Deonar, một vùng ngoại ô của Mumbai đang quá tải.

Ghazipur, một thành phố ở tiểu bang Uttar Pradesh, Ấn Độ là một quả bom metan "*quả bom nổ chậm*" của Trái Đất đang tích tắc, thường xuyên bùng nổ, phun ra khói độc khiến cư dân ngạt thở và làm tăng nguy cơ mắc các bệnh chết người như ung thư.

Bãi chôn lấp ở Deonar (Mumbai)

Ảnh: thedhammarenaissance.com

Trong khi đó, làn sóng di cư từ nông thôn ra thành thị đang làm trầm trọng thêm cuộc khủng hoảng, vì các khu định cư không chính thức phải vật lộn với tình trạng không có hệ thống xử lý rác thải phù hợp, buộc mọi người phải đổ rác ra đường phố và đường thủy.

Sông Yamuna, con sông chính ở miền bắc Ấn Độ, chủ yếu ở các bang Uttarakhand và Uttar Pradesh từng là nguồn sống của hàng triệu người, giờ đây trở thành vùng đất hoang độc hại, ngột thở vì rác thải nhựa và công nghiệp.

Trong khi những người có đặc quyền được hưởng dịch vụ thu gom rác thải hiệu quả, thì những cộng đồng thiểu số lại bị bỏ rơi trong cảnh ô nhiễm, phải vật lộn với bệnh tật, ô nhiễm và bị bỏ bê.

Sự chênh lệch rõ ràng về vệ sinh làm sâu sắc thêm sự chia rẽ xã hội, tạo ra thảm họa sức khỏe cho những người kém may mắn.

Với tình trạng rác thải chất đống và ô nhiễm ngày càng mất kiểm soát, các thành phố lớn đang tiến gần hơn đến sự sụp đổ của môi trường.

Trí tuệ Phật giáo cổ đại đưa ra ánh sáng chỉ đường cho sự thay đổi.

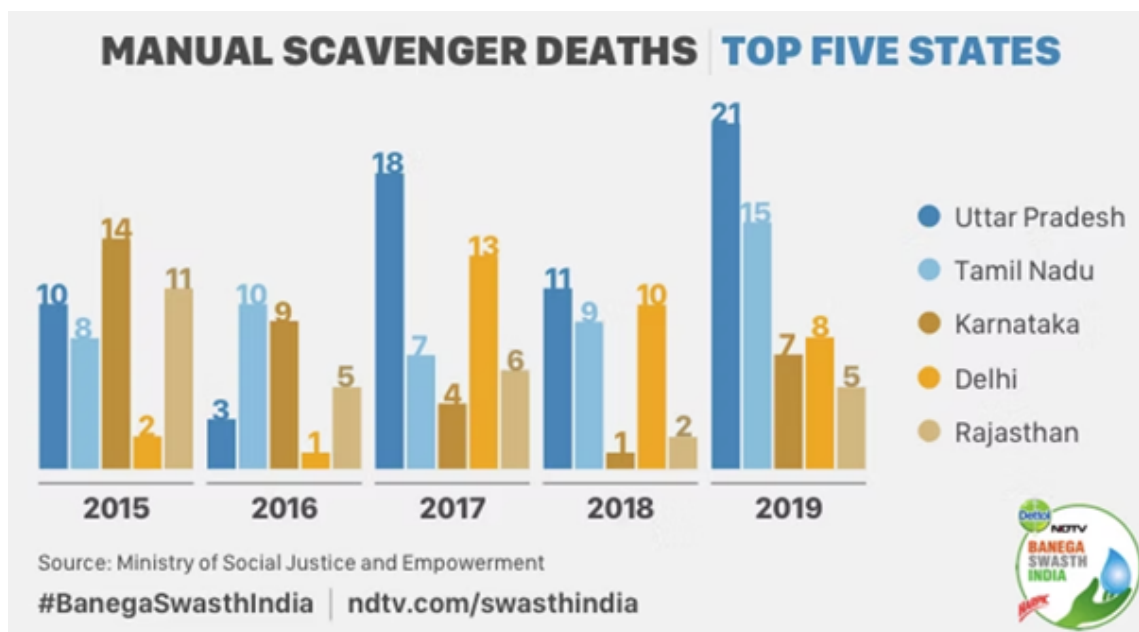
Nguyên lý về nguồn gốc triết lý Duyên khởi (Pratītyasamutpāda), sự khởi nguồn phụ thuộc, phát sinh phụ thuộc, sự phát sinh phụ thuộc lẫn nhau, phát sinh có điều kiện cho thấy mọi thứ đều có mối liên hệ với nhau và sự hủy hoại môi trường không diễn ra riêng lẻ; hậu quả của nó lan tỏa khắp xã hội và định hình tương lai.

Giải quyết cuộc khủng hoảng rác thải đô thị đòi hỏi phải có cam kết chung và các chính sách lồng ghép tính bền vững vào quy hoạch đô thị, đảm bảo các thành phố sạch hơn, lành mạnh hơn cho các thế hệ mai sau.

Hệ thống đẳng cấp của Ấn Độ: Những xiềng xích vô hình của lao động lãng phí

Nền kinh tế rác thải của Ấn Độ gắn chặt với chế độ đẳng cấp. Việc dọn dẹp thủ công - làm sạch cống rãnh và nhà vệ sinh khô - bị pháp luật cấm nhưng vẫn tiếp diễn, với hơn 770 ca tử vong được báo cáo trong cống rãnh kể từ năm 2017.

Người Dalit là những người 'bị ruồng bỏ', theo truyền thống bị đẩy vào những nghề "bẩn thỉu", chiếm 90% công nhân xử lý rác thải. Họ kiếm được chưa đến 3 USD một ngày, phân loại rác thải độc hại mà không đeo găng tay hoặc khẩu trang. Ở những thành phố như Chennai và Ahmedabad, các khu dân cư Dalit thường nằm gần bãi rác, khiến cư dân dễ mắc các bệnh mãn tính.

5 tiểu bang có số ca tử vong cao nhất do hành động thu gom và xử lý chất thải,

đặc biệt là chất thải con người, bằng tay (Manual Scavenger).

Ảnh: thedhammarenaissance.com

Hệ thống đẳng cấp bình thường hóa sự bóc lột này. Công việc xử lý rác thải bị kỳ thị, đảm bảo rằng các cộng đồng thiểu số vẫn bị mắc kẹt trong cảnh nghèo đói qua nhiều thế hệ. Các tổ chức phi chính phủ như Safai Karmachari Andolan - phong trào xóa bỏ việc nhặt rác thủ công ở Ấn Độ ủng hộ cơ giới hóa và phục hồi, nhưng tiến trình vẫn rất chậm chạp.

Người dọn rác thủ công đang làm việc dưới một cái hố ga ở thủ đô New Delhi

Ảnh: thedhammarenaissance.com

Năm 2023, Tòa án Tối cao Ấn Độ (ISO: Bhārata kā Sarvōcca Nyāyālaya) đã khiển trách các chính quyền tiểu bang vì không thực thi luật chống rác thải, nhưng các thành phố vẫn tiếp tục thuê các nhà thầu triển khai những người dọn rác thủ công.

Theo các nguyên tắc của Phật giáo, chúng sinh có phẩm giá vốn có và tiềm năng giác ngộ, bất kể địa vị xã hội của họ. Mâu thuẫn với ý tưởng về việc dọn rác thủ công.

Trong Phật giáo, thuật ngữ *anattā* (Pali) hoặc *anātman* (Sanskrit) ám chỉ học thuyết “*vô ngã*”, rằng không có bản ngã, linh hồn hay bản chất bất biến, vĩnh cửu trong các hiện tượng nhấn mạnh đến sự bình đẳng của tất cả chúng sinh bằng cách nêu rằng chúng ta được tạo thành từ các bộ phận khác nhau và không có bản chất cố định, không thay đổi. Giá trị dựa trên hành động và phẩm chất đạo đức của chúng ta, chứ không phải nơi chúng ta sinh ra.

Hơn nữa, việc giảng dạy về từ bi tâm (*Karuna*) và bất bạo động (*ahimsa*) thách thức sự thờ ơ cho phép những sự bóc lột tiếp diễn như thế. Việc tôn trọng lao động tay chân về chất thải vật chất, thông qua mức lương công bằng, điều kiện làm việc an toàn hơn và sự công nhận của xã hội là điều cần thiết cho một xã hội công bằng.

Chính sách kinh tế: tốc độ tăng trưởng hơn là tính bền vững

Mô hình kinh tế hậu tự do hóa của Ấn Độ ưu tiên sản lượng công nghiệp và Chủ nghĩa tiêu thụ được thúc đẩy bởi chi tiêu của người tiêu dùng, hơn là tính bền vững. Ngành công nghiệp nhựa của đất nước, trị giá 73 tỷ USD, sản xuất 3,5 triệu tấn nhựa hàng năm, trong đó 40% chưa được thu gom.

Nhựa dùng một lần làm tắc nghẽn cống rãnh và sông ngòi, khiến lũ lụt mùa mưa trở nên tồi tệ hơn.

Các chính sách như Sứ mệnh Swachh Bharat (SBM) tập trung vào việc xây dựng nhà vệ sinh và bãi chôn lấp nhưng lại bỏ qua cơ sở hạ tầng tái chế.

Khu vực phi chính thức, nơi xử lý 90% lượng chất thải tái chế, không được pháp luật công nhận, an sinh xã hội và điều kiện làm việc an toàn. Quy định quản lý chất thải rắn năm 2016 của chính phủ Ấn Độ, yêu cầu phân loại và xử lý chất thải, vẫn chưa được thực hiện ở 80% khu vực đô thị do tiêu cực, tham nhũng và sự trì trệ của bộ máy quan liêu.

Mô hình tiêu thụ tuyến tính này, trong đó tài nguyên được khai thác, sử dụng và thải bỏ, trái ngược với cả triết lý đạo Phật và sự cân bằng sinh thái.

Cách tiếp cận triết lý trung đạo, con đường vượt lên trên hai cực đoan ủng hộ sự cân bằng, hoàn toàn phù hợp với ý tưởng về nền kinh tế tuần hoàn, trong đó vật liệu được tái sử dụng, tái chế và tái sinh.

Nguyên tắc Phật giáo trong Quản lý chất thải

Sinh thái học - tính chất tinh khiết nhất của vật chất

Sự tiếp xúc để đặt vấn đề Sinh thái học-tính chất tinh khiết nhất của vật chất, lấy cảm hứng từ Phật giáo, kết hợp nhận thức sinh thái với các nguyên tắc tâm linh để giải quyết các thách thức về môi trường, đặc biệt là quản lý chất thải.

Ở Thái Lan, các cơ sở tự viện Phật giáo như Wat Chak Daeng, một ngôi chùa Phật giáo trên đảo nhân tạo Bang Kachao ở Bangkok, triển khai triết lý Sinh thái học- Thuần khiết (Eco-Sattva) thông qua "*Giảm thiểu chất thải*". Họ kết hợp sinh thái có ý thức vào các hoạt động của mình, biến rác thải nhựa thành áo choàng cho các nhà sư. Họ khuyến khích sử dụng túi tái sử dụng, giảm thiểu đồ dùng một lần và giáo dục về tiêu dùng có trách nhiệm.

Sự tham gia của cộng đồng bao gồm đào tạo quản lý chất thải, thúc đẩy trách nhiệm chung. Các tổ chức như CARPE EcoSattva phát triển các dự án dựa trên dữ liệu để quản lý chất thải rắn, tái hoang dã (rewilding) là một cách tiếp cận bao gồm các hoạt động: khôi phục các hệ sinh thái tự nhiên, đưa các loài bản địa trở lại sinh cảnh sống và bảo vệ các chu trình sinh thái học và phục hồi nguồn nước, mang lại lợi ích cho hàng triệu người. Điều này có thể được áp dụng trong các hộ gia đình và công ty ở Ấn Độ để phân loại rác thải đúng cách kết hợp với các chương trình nâng cao nhận thức về tiêu dùng có ý thức.

Một mô hình mạnh mẽ khác, Sứ mệnh phục hồi Sông Bang Kham (tiếng Thái:) là một nhánh sông ngấn của sông Lopburi đã cải thiện môi trường và tạo ra các cơ hội kinh tế cho những người nhặt rác truyền thống. Các dự án phục hồi sông đã trồng các loại cây và thực vật bản địa, thúc đẩy đa dạng sinh học và tạo bóng mát. Điều này cho thấy rằng quản lý chất thải có thể song hành với bảo tồn đa dạng sinh học.

Khả năng phục hồi sau lũ lụt được cải thiện thông qua hoạt động dọn dẹp và nạo vét. Triết lý Sinh thái học- Thuần khiết (Eco-Sattva) kết hợp thiền định và hoạt động, thu hút những người thực hành mà không bị kiệt sức và nuôi dưỡng từ bi tâm. Cung cố con đường thực tế với tâm linh thường bị mất trong thế giới ngày nay.

Quản lý chất thải - Phúc đức

Một mô hình mạnh mẽ khác là tạo Phúc đức thông qua việc quyên góp rác thải, một hoạt động ở Langsuan, Thái Lan, biến rác thải thành công đức tâm linh liên quan đến việc bố thí, hành động hiến tặng vật chất, năng lực hoặc trí tuệ cho người khác.

Hoạt động tái chế lấy cơ sở tự viện Phật giáo làm trung tâm, được minh họa bởi Wat Ratchaburana, một ngôi chùa Phật giáo trong Công viên Lịch sử Ayutthaya, tạo ra động lực tinh thần cho việc tái chế.

Tiền thu được từ hoạt động tái chế hỗ trợ chùa, củng cố mối liên hệ giữa quản lý rác thải và tâm linh.

Khái niệm này cần được áp dụng ở Ấn Độ có thể giúp xóa bỏ kỳ thị đẳng cấp ở Ấn Độ.

Những người Dalit bị ràng buộc lao động, vị thế kinh tế yếu kém và việc không tiếp cận được với các nguồn lực làm tăng sự phụ thuộc của người Dalit vào lao động làm công ăn lương, thay vì bị coi là vô nhân đạo, có thể đi đầu trong các sáng kiến tái chế do chùa khởi xướng, kiếm được cả tiền lương và sự tôn trọng của xã hội.

Bằng cách định hình lại công việc thu gom rác thải như một nghĩa vụ thiêng liêng, thay vì là gánh nặng áp bức mà tất cả các đẳng cấp phải gánh chịu bất chấp sự phân biệt đẳng cấp có định kiến về rác thải, xã hội có thể bắt đầu xóa bỏ sự phân biệt đối xử kéo dài hàng thế kỷ.

Đạo đức môi trường của Phật giáo được tích hợp vào các hoạt động quản lý rác thải, chẳng hạn như tang lễ không rác thải và xử lý rác thải theo định hướng.

Cách tiếp cận này giải quyết các vấn đề thực tế về quản lý rác thải đồng thời mang lại lợi ích về mặt tinh thần, vì những người tham gia sẽ tích lũy được nghiệp tốt thông qua hành động của mình.

Tiếp cận toàn diện

Quận Ampara ở phía đông Sri Lanka đã triển khai một dự án quản lý chất thải toàn diện kéo dài ba năm từ năm 2006 đến năm 2009. Dự án này giải quyết vấn đề quản lý chất thải rắn trên toàn quận, cải thiện điều kiện môi trường và sức khỏe cộng đồng đồng thời tăng cường năng lực của chính quyền địa phương.

Phát triển cơ sở hạ tầng của dự án đã được thiết kế xây dựng 7 bãi chôn lấp, một trạm trung chuyển chất thải, bốn trung tâm tái chế và năm bãi ủ phân. Phương pháp tiếp cận có hệ thống này thể hiện nguyên lý hành động chính niệm và quản lý tài nguyên có trách nhiệm của Phật giáo.

Sự tham gia của cộng đồng tập trung vào việc nâng cao nhận thức và thay đổi tư duy về xử lý chất thải, phản ánh sự nhấn mạnh của Phật giáo vào giáo dục và chính niệm. Phương pháp tiếp cận toàn diện này giải quyết toàn bộ chu trình chất thải, phản ánh quan điểm của Phật giáo về sự kết nối.

Ấn Độ có thể làm theo bằng cách thực thi Quy định quản lý chất thải rắn (2016) và khuyến khích các thành phố đáp ứng các mục tiêu tái chế bao gồm cả người Dalit bị ràng buộc lao động.

Các trường học có thể đưa kiểm toán chất thải vào chương trình giảng dạy của mình, giúp học sinh hiểu được vòng đời của chất thải và các nguyên tắc phụ thuộc lẫn nhau (mutual interdependence), một khái niệm trong kinh tế học và quan hệ quốc tế, chỉ sự phụ thuộc và tương tác song phương giữa các cá nhân, tổ chức, hoặc quốc gia trong một hệ thống.

Các hoạt động bền vững thúc đẩy tái chế và ủ phân, phù hợp với các nguyên tắc điều độ của Phật giáo.

Tầm nhìn dài hạn nhằm tạo ra một mô hình có thể sao chép, phản ánh từ bi tâm của Phật giáo đối với các thế hệ tương lai.

Việc tích hợp các hoạt động này với các nguyên tắc của Phật giáo thúc đẩy các cách tiếp cận hiệu quả, bền vững và có sự đồng cảm về mặt văn hóa đối với các thách thức về môi trường.

Kết luận

Cuộc khủng hoảng quản lý rác thải của Ấn Độ là cơ hội để thay đổi mọi thứ. Bằng cách áp dụng các ý tưởng của Phật giáo tập trung vào việc hiện diện, kết nối và tham gia vào cộng đồng, Ấn Độ có thể biến rác thải thành thứ gì đó có giá trị.

Cuộc khủng hoảng rác thải của Ấn Độ không chỉ là vấn đề môi trường mà còn phản ánh các giá trị xã hội. Rác thải cho thấy xã hội ưu tiên điều gì và bỏ bê điều gì.

Hành trình từ rác thải đến trí tuệ không chỉ là loại bỏ rác thải, mà là thay đổi cách chúng ta nghĩ về những gì chúng ta sử dụng, những gì chúng ta có và cách chúng ta tương tác với nhau.

Trí tuệ Phật giáo thúc giục chúng ta coi rác thải không phải là rác thải, mà là một người thầy.

Khi Ấn Độ đối mặt với thách thức này, đất nước này có tiềm năng trở thành quốc gia đi đầu trong quản lý rác thải bền vững, cho thấy rằng việc chăm sóc môi trường và trở nên khôn ngoan có thể cùng nhau tạo ra những thay đổi tích cực và lâu dài.

Tác giả: **Sanket Waghmare & Mrunal Madhuri Milind Dupte**

Việt dịch: **Thích Vân Phong**

Nguồn: **www.thedhammarenaissance.com**